

İlköğretim Müfettişlerinin Öğretim Yılı Sonu Raporlarına Göre Konya İli Eğitim Sorunlarının Değerlendirilmesi

Ali Ünal
Mustafa Yavuz
Selçuk Üniversitesi, Konya

Ercan Küçükler
Millî Eğitim Müdürlüğü, Konya

Araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin öğretim yılı içindeki çalışmalarında yaptıkları tespitlere dayalı olarak yazdıkları öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ilindeki eğitim sorunlarının değerlendirilmesidir. Araştırma, genel tarama modelindedir. Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Dokümanları, Konya ilköğretim müfettişleri tarafından 1999- 2000 öğretim yılından itibaren on yıllık dönemde hazırlanan öğretim yılı sonu raporları oluşturmaktadır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çözümleme sonuçlarına göre, Konya ilinin eğitim sorunları denetim, personel atama, personel eğitimi, mevzuat, taşınmalı eğitim, eğitim, fiziki durum ve donanım, öğretmen yetiştirme ve ders programları olmak üzere dokuz temaya ayrılmıştır. En fazla belirtilen sorunlar, öğretmen atama ve denetim yapısı ile ilgilidir. Konya ilinin eğitim sorunları Türkiye'nin genel eğitim sorunları ile benzerlik göstermektedir. Üst yöneticiler ilköğretim müfettişlerinin sorunlarının çözümü için getirdikleri önerileri yerine getirmemektedirler. Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Millî Eğitim Bakanlığı bu yönüyle kapalı sistem özelliği taşımaktadır.

Anahtar sözcükler: İlköğretim müfettişi, öğretim yılı sonu raporu, eğitim sorunları

Atıf için/Please cite as:

Ünal, A., Yavuz, M., & Küçükler, E. (2011). İlköğretim müfettişlerinin öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ili eğitim sorunlarının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 17(2), 247-276.

Evaluation of Problems of Education in Konya According to the End of Academic Year Reports of the Primary School Supervisors

Background: Historically, the aim of the educational supervision subsystem is to control the educational behavior of the teachers in a traditional paradigm (Daresh, 1989; Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2004). Today, supervision of education is seen as a process of developing education (Aydın 1986; Bays, 2001; Bursalıoğlu 1982; Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2004; Gordon, 1991; Sullivan, & Glanz, 2000).

Supervision of education in Turkey is conducted in a dual structure by supervisors of the ministry working under the Ministry of National Education and supervisors of education working under the provincial directorates of national education. Generally, supervisors of the ministry supervise secondary schools and supervisors of education supervise primary schools (Ministry of National Education [MoNE], 1993; MoNE, 1999; MoNE, 2001). Supervisors in primary education work in groups in supervision areas identified at the provincial level (MoNE, 1999; MoNE, 2001) and they prepare an end of the academic year report according to their observations. The report includes their recommendations on developing the education in the supervised areas. Following their compilation, the reports prepared by the supervisors are submitted to the provincial director of national education who is the decision-making authority at the provincial level. As supervisors in primary education visit every type of primary school for the purposes of providing guidance, supervision, evaluation or investigation, they are able to see the problems and defects of the education system. Therefore, the end of the academic year reports prepared by supervisors in primary education have an important role in reflecting the problems and defects of the education system in a province and indicating those that should be done to ensure sound functioning of the system. Problems of education in a province cannot be independent from the problems of education in that country. Therefore, it may be possible to have an idea about the problems of education and solutions to these problems from the end of the academic year reports written by the supervisors in primary education.

Purpose: The purpose of this study is to evaluate the problems of education in Konya according to the end of the academic year reports based on the observations that the supervisors in primary education have written.

Method: Data were collected using documentary research technique, which is one of the qualitative research techniques. Documents consist of the end of the academic year reports prepared in a ten-year period, starting with the academic year of 1999-2000, by supervisors in primary education in Konya. Data were analyzed by content analysis method. The content analysis was done by following the stages of (1) coding the data, (2) identifying the themes, (3) arranging codes and themes and (4) interpreting findings. Since there has been no prior study on this subject, the themes were created by taking the emerging themes as the basis. In order to provide external validity, data were reported in detail and how the results were obtained were told and interpreted in detail and to provide internal validity, confirmations of the participants were used. The percentage of the consensus among coders was calculated to provide reliability.

Findings: Supervisors in primary education have identified 256 problems in total, 117 problems to be implemented by the Provincial Directorate of National Education and 139 problems to be implemented by the Ministry of National Education. According to the results of the analysis, problems of education in Konya are divided into nine themes: supervision, personnel appointment, training personnel, curricula, mobile education, education, physical condition and equipment, teachers' education and academic program. Sub themes were created under supervision, personnel appointment, training of personnel and regulation. The most mentioned problems were developed in the sub themes of appointing and assigning teachers and the supervision structure. Supervisors in primary education identified the structure and operating of the supervision system, the inefficiency of teachers and supporting staff at schools, appointing managers, training of teachers, mobile education, physical condition of the schools and the insufficient sources provided to the primary schools as problems.

Conclusions/discussions and implications: Higher authorities, provincial directorate of national education and Ministry of National Education where the supervisors in primary education submit their reports do not implement the recommendations presented by the supervisors. Konya Provincial Directorate and Ministry of National Education has a closed system in this aspect. However there are also problems related to the fact that primary education supervisors write reports that include general recommendations instead of indicating the problems and providing solid solutions and that they put forward some of their recommendations as an observation but not as based on findings during the supervisions. It is concluded from these problems that supervisors in primary education have problems related to conducting research and reporting competency.

Problems of education in Konya identified by the supervisors of primary educators are similar to the general problems of education in Turkey. Among these, personnel-related problems include: lack of teachers, civil servants and support staff in schools; appointment of teachers during the course of the academic year; appointment of candidate teachers to the schools with combined classes; appointment of school managers regardless of their qualifications; failure to provide training for teachers. Furthermore, there are problems such as amendments in the legislation, insufficient sources allocated for education, not continuing the compulsory education or dropping out, teaching with double shifts in one day, insufficient equipment and material, teachers' failure to adopt the recently changed curricula.

The limitation of the research is that the reports of the ministry supervisors who identified the general problems of Konya according to the end of the academic year reports of supervisors in primary education, who supervised the secondary schools, were not reviewed in the study. New studies conducted without this limitation could provide further information about the problems.

Keywords: *Supervisors in primary education, end of the academic year report, Konya, problems of education*

Giriş

Tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütleri için de denetim sistemi gereklidir. Eğitim denetiminin amacı, geleneksel olarak öğretmenlerin öğretimsel davranışlarını kontrol etmek olarak görülmüştür (Daresh, 1989; Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2004). Günümüzde ise, eğitimi geliştirme süreci olarak görülmektedir (Aydın 1986; Bays, 2001; Bursalıoğlu 1982; Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2004; Gordon, 1991; Sullivan, & Glanz, 2000). Denetimin bu amacını gerçekleştirebilmesi için, müfettişlerin gerçekleşen eylemleri izleyerek bilgi toplayıp karar merkezlerine iletmesi gereklidir. Gerçekleşen eylemler hakkında denetim yoluyla toplanan bilgi, yöneticilere plan ve programlarda yer alan eylemler ile uygulamada gerçekleştirilen eylemler arasında bir karşılaştırma yapma olanağı sağlayacaktır. Bu karşılaştırma, örgüt plan ve programlarında yer alan eylemler ile gerçekleşen eylemler arasındaki uyumu ya da sapmaları ortaya koyabilecek ve sapmaları ortadan kaldıracaktır (Hoy, & Miskel, 2009).

Türkiye’de eğitim denetimi; Millî Eğitim Bakanına bağlı olarak görev yapan, bakanlık müfettişleri ve il millî eğitim müdürlükleri bünyesinde görev yapan eğitim müfettişleri tarafından ikili bir yapıda yapılmaktadır. Bakanlık müfettişleri genel olarak ortaöğretim kurumlarının, eğitim müfettişleri ise ilköğretim kurumlarının denetiminden sorumludur (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 1993; MEB, 1999; MEB, 2001). 13 Haziran 2010 tarihine kadar eğitim müfettişlerinin unvanı ilköğretim müfettişi iken yasal olarak yapılan bir düzenleme ile (MEB, 2010b) unvanı isim değişikliği yapılmıştır. Araştırma, unvan değişikliği öncesine ait olduğu için, bu çalışmada ilköğretim müfettişi unvanının kullanılması tercih edilmiştir. İlköğretim müfettişleri, Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (MEB, 1999) ve Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi (MEB, 2001) gereğince il düzeyinde belirlenen denetim bölgelerinde gruplar halinde çalışırlar. Anılan Yönerge (2001) ve Yönetmelikle (1999), grup başkanlarına denetim bölgelerindeki eğitim ve öğretim hakkında öğretim yılı ortasında ve sonunda grup üyeleri ile birlikte genel durum raporu hazırlayarak başkana sunma görevi verilmiştir. Yönetmeliğin 37/c maddesi ile de ilköğretim müfettişleri başkanına bir komisyon vasıtasıyla grupların hazırladığı raporları inceleyerek sonuçlarını konularına göre düzenleyip ildeki problemleri ve çözüm önerilerini “öğretim yılı sonu raporu” olarak millî eğitim müdürlüğüne sunma görevi verilmiştir. Öğretim yılı sonu raporu, ilköğretim müfettişlerinin denetim uygulamaları sırasında yaptıkları tespitlere dayalı olarak, denetim bölgelerindeki eğitimin geliştirilmesi için belirledikleri önerilerini içeren, il düzeyinde karar makamı olan il millî eğitim müdürüne sunulan ve tümüyle bir ildeki eğitim sürecinin nasıl geliştirilmesi gerektiğini ilköğretim müfettişlerinin gözüyle gösteren bir rapordur. Bu rapor, düzenlenme gerekçesi ve içeriği itibarıyla müfettişlerden yerine getirmeleri beklenen, sorun hakkında bilgi verme ve onları çözme için önerilerde bulunma, örgütün amaçlarını geliştirme, her yer ve

durumda verimliliği artırmak için çabalama, kayıtlar tutma, zamanında ve uygun biçimde raporlar hazırlama, örgüt kaynaklarını etkin şekilde kullanma, saygı gösterme ve işbirliği yapma yeterlikleriyle (Plunkett, 1992) uyumludur.

İlköğretim müfettişlerinin büyük bölümü, başarılı öğretmenlik sicili sonrasında üniversite sınavı yoluyla üniversitelerin eğitim yönetimi, denetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi anabilim dalında lisans öğrenimi göerek mesleğe giren kişilerden oluşmaktadır (Erol, 2008). İlköğretim müfettişleri bu yönleriyle, MEB içinde üyelerinin çoğu yönetim ve denetim eğitimi almış tek ve en eğitilmiş gruptur. İlköğretim müfettişleri görevleri gereği il düzeyinde her türlü ilköğretim eğitim kurumuna rehberlik, denetim, inceleme veya soruşturma için gittiklerinden; eğitim sisteminin sorunlarını, aksayan yönlerini görme olanağına sahiptirler. Bu nedenle, ilköğretim müfettişleri tarafından hazırlanan öğretim yılı sonu raporları, ilde eğitim sisteminin sorunlarını, aksayan yönlerini ve sistemin sağlıklı çalışması yönünde yapılması gerekenleri göstermede önemli bir yere sahiptir. Ancak ilköğretim müfettişlerinin yazdıkları raporlardaki öneriler üst yöneticiler tarafından yerine getirilmemektedir (Özdemir, 2001; Söbü, 2005; Terzi, 1996; Ünal, & Kantar, 2011; Yılmaz, 1998) . İlköğretim müfettişlerinin atama, maaş yetersizliği, yolluklarının zamanında ödenmemesi, eğitim gibi özlük haklarıyla ve özellikle il millî eğitim müdürlüğüne bağlı olarak çalışmaktan kaynaklanan sorunları vardır (Altun, & Memişoğlu, 2010; Kayıkcı, 2005; Memişoğlu, 2010; Öztürk, 1990; Söbü, 2005; Terzi, 1996; Ünal, & Gürsel, 2007; Ünal, & Kantar, 2011). Bunun dışında müfettişlerin soruşturma ve rehberlik görevlerinin birbiriyle çeliştiğini (Gün, 1989; Güngör, 2001; Taşar, 2000), müfettişlerin araştırma yeterliklerine yeterince sahip olmadığını gösteren yayınlar da vardır (Arabacı, 1995; Atay, 1995; Eyi, 2007; Köklü, Büyüköztürk, & Çokluk, 1999; MEB, 2009). Denetimle ilgili belki de en önemli sorun, denetimin amacından saparak genellikle mevzuata uygunluk bakımından yapılması, eğitim kalitesini artırmaya dönük bir değerlendirmenin söz konusu olmamasıdır (Yavuz, 2010).

Türk eğitim sisteminin en önemli sorunlarından birisi, eğitimde fırsat ve olanak eşitsizliğidir. Sosyo-ekonomik yönden avantajlı ailelerin çocukları, bu avantajlarını mevcut eğitim sistemi sayesinde artırarak kullanmaktadırlar (Gür, & Çelik, 2009). Gür ve Çelik tarafından yapılan bu tespitler, uluslararası karşılaştırmalara olanak veren 2003 ve 2006 PISA sonuçlarına da yansımıştır. PISA verilerine göre Türkiye'deki öğrencilerin performansları OECD ortalamasının altında olmasına rağmen, özel okullardaki öğrenci performansının OECD ülkelerindeki öğrencilerin performansından daha iyi olduğu, öğrencilerin sosyo-ekonomik statüleri bakımından okullarda gruplara ayrıldığı ortaya çıkmaktadır (Aksit, 2007; Alacacı, & Erbaş, 2010; Eğitimde Eşitlik Politika Analizi, & Öneriler, 2009). Aynı kapsamdaki bir başka sorun da ilköğretime katılımda cinsiyet eşitliğinin sağlanamamasıdır (Bakış, & diğerleri, 2009). Bölgesel farklılıklar, eğitimde fırsat ve olanak eşitsizliği yaratmakta, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki feodal yapı, kız çocuklarının eğitimini geniş

ölçüde engellemektedir (Gedikoğlu, 2005; Smits, & Hoşgör, 2006). Çeşitli nedenlerle zorunlu ilköğretimde ortalama yüzde 15 oranında öğrenci kaybı yaşanmakta ve bu oranlarda öğrenci, çoğu kız olmak üzere ilköğrenimini tamamlayamamaktadır (Gökşen, Cemalcılar, & Gürlesel, 2008).

Türkiye’de eğitim için ayrılan kaynaklar yetersizdir (Gedikoğlu, 2005; Gür ve Çelik, 2009; Zoraloğlu, Şahin ve Fırat, 2005). Eğitim olanakları bölgelere göre farklılıklar göstermektedir (Koçberber ve Kazancı, 2010). Yardımcı personelde (Korkmaz, 2005), öğretmen sayısında, & daha çok kırsal kesimde olmak üzere derslik, okul ve araç-gereç, laboratuvar donanımı, bilgisayar ve kütüphanede yetersizlikler vardır. Yeterli sayıda öğretmen ve derslik bulunmayışının sonucu olarak ilköğretimde kentlerde “ikili öğretim”, kırsal kesimde “birleştirilmiş sınıflar” uygulamaları yapılmaktadır (Gedikoğlu, 2005). Öğrencilerin temel bilgileri elde edemeden bir üst sınıfa geçirilerek mezun edilmesi (Gür, & Çelik, 2009), öğretmen niteliği, öğretmen eğitimi (Akpınar, & Aydın, 2007), ezbercilik (Gedikoğlu, 2005), yenilenin eğitim programlarının tam olarak uygulanamaması ve okul yöneticilerinin yenilenen programlarla ilgili görevlerini yerine getirememesi (Can, 2007; Rençber, 2008) diğer sorunlardır. MEB stratejik planında (MEB, 2009) bu sorunlara yer vermiştir.

MEB İç Denetim Raporundan da (MEB, 2010a) Türk eğitim sisteminin sorunlarıyla ilgili ipuçlarını görmek mümkündür. Bu raporda belirlenen sorunların büyük bölümü, Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün 2010-2014 stratejik planında (Konya MEM, 2010) da zayıf yön olarak belirtilmiştir. Raporda belirlenen sorunlardan il düzeyinde yaşanabilecek olanlardan bazıları şunlardır:

- Siyasi irade ile bürokratik iradenin sınırlarının iyi tespit edilmemesi.
- Eğitim kurumlarına yönetici seçimine ilişkin yapboz uygulamaları.
- Öğretmenlerin ilk atama veya yer değişmelerinin eğitim-öğretimi aksatabilecek zaman dilimlerinde yapılması.
- Sözleşmeli personel istihdamına ilişkin temel politikalar oluşturulamaması.
- Eğitim kurumlarının özellikle yardımcı hizmetler ile ilgili işleri görmeleri konusunda kendi kaderlerine terk edilmesi.
- Öğretmenler il, ilçe, eğitim bölgesi ve okullar düzeyinde ihtiyaçlarla orantılı bir şekilde dağıtılması.
- Öğretmenler dışındaki diğer çalışanlarla ilgili ihtiyaç analizleri yapılmaması ve normların belirlenmemesi.
- İlköğretim müfettişlerine yetkileri ile orantısız sorumluluklar yüklenmesi.
- Personelin ödüllendirilmesiyle ilgili objektif ölçütlerin olmaması.
- Personelin performansını ölçmeye yönelik performans değerlendirme sisteminin olmaması.

- Gereksiz, uygulama kabiliyeti kalmamış, zımnen ilga edilmiş mevzuatın varlığı.
- Öğretmenlerin bölgeler, iller ve okullar arasında dengesiz dağılımı.
- Yeni okul yapımı veya mevcut okullara çeşitli biçimlerde ilaveler yapılması biçimindeki yatırım kararlarının alınmasında her zaman yeterli ve isabetli kararların alınmaması.

Bir ilin eğitim sorunlarının ülkenin eğitim sorunlarından bağımsız olması söz konusu olamaz. Bu nedenle ilköğretim müfettişleri tarafından yazılan öğretim yılı sonu raporlarından Türkiye'nin eğitim sorunları ve çözümleri hakkında da fikir edinmek mümkün olabileceği gibi, il düzeyinde yazılan bu raporlarda Türkiye'nin genel eğitim sorunlarının il düzeyindeki yansımalarına ilişkin tespitlerin yer alması da mümkündür. İlköğretim müfettişleri tarafından yazılan öğretim yılı sonu raporlarında getirilen öneriler, Türk eğitim sisteminin dönüt mekanizmalarından olan ilköğretim müfettişlerinin bakış açısından eğitim sisteminin sorunları ve bu sorunların çözüm yollarını göstermesi açısından önemlidir.

Araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin öğretim yılı içindeki çalışmalarında yaptıkları tespitlere dayalı olarak yazdıkları öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ilindeki eğitim sorunlarının değerlendirilmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, önceden var olan ya da oluşan materyallerin kullanılmasıdır (Scott, & Morrison, 2005). Bu tür araştırmalarda, araştırmacı ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmadan elde edebilir (Yıldırım, & Şimşek, 2006). Bu araştırmada eğitim sisteminin dönüt mekanizmalarından olan ilköğretim müfettişlerinin yazdıkları öğretim yılı sonu raporlarına göre Konya ilindeki eğitim sorunlarının değerlendirilmesinin amaçlandığı ve amacı gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan tüm veriler doküman olarak hazır bulunduğu için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, Konya ilköğretim müfettişleri tarafından 1999-2000 öğretim yılından başlayarak, 2008-2009 öğretim yılı sonuna kadar on yılda düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarından elde edilmiştir. Verilerin elde edildiği raporlar, genel bir giriş, öğretim yılı içinde yapılan toplantılar, seminer ve kurslar, rehberlik, işbaşında yetiştirme ve denetim çalışmaları; ön inceleme, inceleme ve soruşturmalar; programın uygulanması ile ilgili genel değerlendirmeler; sosyal etkinlikler ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır. Öneriler bölümü de Millî Eğitim Müdürlüğü ve Valilikçe yapılması uygun görülenler ve Bakanlıkça

yapılabilecekler olmak üzere iki alt bölüme ayrılmıştır. Veriler raporun öneriler bölümünün Millî Eğitim Müdürlüğü ve Valilikçe yapılması uygun görülenler ve Bakanlıkça yapılabilecekler başlıklarında yazılan önerilerden elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Doküman analizi yaklaşımlarından birisi içerik analizidir. Bu araştırmada da veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, metinde geçen ifadeleri açık kurullarla kodlayarak daha az içerik kategorisinde özetleyen bir teknik olup (Weber, 1990), çoğu zaman metinde bahsedilen şey hakkında anlam üretmek için kullanılır (Scott, & Morrison, 2005). İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belli kavram ve temalar çerçevesinde bütünleştirerek, okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlemek ve yorumlamaktır (Yıldırım, & Şimşek, 2006). Önceden yapılmış çalışma olduğunda temalar, teorilere dayalı olarak önceden oluşturulmuş temalara göre oluşturulur. Bu durumda uzman kişiler kategoriler üzerinde fikir birliğindedir ve veriler buna göre kodlanır. Gerekli düzeltmeler yapılır ve sınırları belli kategoriler oluşturulur (Weber, 1990). Yapılan araştırma üzerinde çok az çalışma yapılmış ise, ortaya çıkan temalardan hareket eden bir hareket tarzı da izlenebilir (Yıldırım, & Şimşek, 2006). Bu araştırmada; analiz işlemleri, içerik analizi için Yıldırım ve Şimşek (2006) tarafından belirtilen (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (4) bulguların yorumlanması aşamalarına göre yapılmıştır.

Buna göre, öncelikle, Konya ilköğretim müfettişleri tarafından 1999-2000 öğretim yılından başlayarak 2008-2009 öğretim yılı sonuna kadar son on yılda düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarında il düzeyinde ve Bakanlık düzeyinde yapılması gerekenler başlıklarında birleştirilen öneriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Sonrasında ise, il düzeyinde yapılması gereken ve Bakanlık düzeyinde yapılması gereken öneriler ayrıştırılarak il ve Bakanlık düzeyinde yapılması gereken öneriler ayrı ayrı tespit edilmiştir. Her önerinin yanına önerinin yapıldığı yıl ve bakanlığa yapılan öneriler “B”, ile yapılan öneriler “İ” yazılarak kodlanmıştır. Sonrasında içerik analizi yapılarak öneriler temalara ayrılmıştır. Temalar, konu ile ilgili daha önce çalışma yapılmamış olduğu için ortaya çıkan temalardan hareket edilerek oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bu araştırmada dış geçerliği sağlamak için; veriler ayrıntılı bir şekilde rapor edilmeye ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ayrıntılı şekilde açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır. İç geçerliği sağlamak için ise katılımcı teyidi kullanılmıştır. Katılımcı teyidi için araştırma yapılan öğretim yılı sonu raporlarını yazan iki ilköğretim müfettişine, ulaşılan sonuçlar ve yapılan yorumlar gösterilerek onayları alınmıştır.

Dokümandan geçerli sonuçlar çıkarmak, güvenilirliği sağlamak için güvenilen sınıflama prosedürleri önemlidir. Farklı insanlar aynı metni aynı şekilde kodlayabilmelidir (Weber, 1990). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için Stemler (2001) tarafından açıklanan kodlayıcılar/sınıflandırıcılar arasındaki görüş birliğinin yüzdesi tespit edilmiştir. Bu amaçla, Konya ilköğretim müfettişleri tarafından düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarında getirilen öneriler araştırmacılar tarafından temalara yerleştirildikten sonra bir başka alan uzmanından davranışları temalara yerleştirilmesi istenmiş ve yapılan iki eşleştirme karşılaştırılarak %89,3 oranında görüş birliği olduğu görülmüştür. Güvenirliği sağlamak için ayrıca tek kodlayıcı görüş birliği hesaplanmıştır. Bunun için, getirilen öneriler araştırmacılar tarafından temalara yerleştirildikten bir hafta sonra bu işlem akademisyen olan araştırmacılardan biri tarafından tekrar edilmiştir. Karşılaştırma sonucunda il düzeyinde yerine getirilmesi için getirilen önerilerden altısının farklı temalara yerleştirildiği görülmüştür. Bu sonuçlar kodlayıcılar arası güvenirlığın de tek kodlayıcı güvenirliginin de yeterli olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

İlköğretim müfettişleri tarafından düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarında getirilen önerilere ilişkin sayısal dağılım Tablo 1’de verilmiştir.

İlköğretim müfettiş gruplarınca düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarında getirilen önerilerin tamamı, oluşturulan tema ve alt temalar altında Tablo 2’de gösterilmiştir. Önerilerin yanında parantez içinde verilen yıl/yıllar önerinin hangi yıl/yıllarda getirildiğini, “İ” önerinin İl Millî Eğitim Müdürlüğüne, “B” Millî Eğitim Bakanlığına getirildiğini göstermektedir.

Tablo 1

İlköğretim Müfettiş Gruplarının Düzenlenen Öğretim Yılı Sonu Raporlarında Getirilen Öneriler ve Oluşturulan Temalarla İlgili Sayısal Veriler

Tema	Alt tema	Alt tema				Tema	
		İl	MEB	İl	MEB	Toplam	
		f	f	f	f	f	%
Denetim	Fiziki mekân ve donanım	10	0	34	47	81	31,6
	Kırtasiye	7	2				
	Grup oluşumu	5	0				
	İletişim	5	3				
	Soruşturma	3	1				
	Eğitim	2	3				
	Ulaşım	2	2				
	Yolluk, yevmiye	0	5				
	Atama	0	3				
	Mali haklar	0	4				
Denetim yapısı	0	24					
Personel atama	Eğitici olmayan personel atama	2	8	25	23	48	18,8
	Öğretmen atama ve görevlendirme	23	6				
	Yönetici Atama	0	9				
Personel eğitimi	Aday öğretmen eğitimi	10	2	28	2	30	11,7
	Öğretmen eğitimi	10	0				
	Ücretli ve sözleşmeli öğretmen eğitimi	3	0				
	Yönetici eğitimi	5	0				
Mevzuat	Genel	5	10	11	36	47	18,4
	Mali	0	13				
	Özel öğretim	6	13				
Taşınmalı eğitim			8	7	15	5,9	
Eğitim			5	8	13	5,1	
Fiziki durum ve donanım			8	2	10	3,9	
Öğretmen yetiştirme			0	6	6	2,3	
Ders programları			0	6	6	2,3	
Toplam			117	139	256	100	

Tablo 2

İlköğretim Müfettiş Gruplarınınca Düzenlenen Öğretim Yılı Sonu Raporlarında Getirilen Öneriler

Tema/alt tema	Öneriler
Denetim	
Fiziki mekân ve donanım	<ul style="list-style-type: none">– İlköğretim müfettişlerinin çalışabileceği yeterli ve uygun bir çalışma bürosu düzenlenmesi (2001, 2002, 2004, İ).– Çalışma bürosuna yeterince bilgisayar ve yazıcı konulması (2003, İ).– İlköğretim müfettişleri için kütüphane oluşturulması (2006, 2007, 2008, İ).– İlköğretim müfettişleri çalışma bürosuna kablosuz internet bağlantısı kurulması (2006, 2007, 2008, İ).
Kırtasiye	<ul style="list-style-type: none">– İlköğretim müfettişlerinin bir yıl boyunca kullandıkları kâğıt, bilgisayar kartuşu gibi araç ve gereçlerin sağlanması (2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, İ).– İlköğretim müfettişlerinin bilgisayarlarının gelişen ve değişen teknolojik imkânlardan yararlanacak hale getirilmesi için teknolojik destek sağlanması, (2007, İ).– Her müfettişe bir diz üstü bilgisayar verilmesi (2004,2005, B).
Grup oluşumu	<ul style="list-style-type: none">– Grupların Ağustos ayı içinde oluşturulması (2000, İ).– Denetim gruplarına her branştan müfettiş verilmesi (2000, İ).– Denetim bölgelerinin daraltılarak gruptaki müfettiş sayısının azaltılması (2000, İ).– Personel sayısı 50'nin üzerinde olan okulların denetimi için başkanlıkça özel planlama yapılması (2000, İ).– Soruşturmalar için özel bir grup oluşturulması (2000, İ).
İletişim	<ul style="list-style-type: none">– Yazıların sadece grup başkanlarına değil, bütün müfettişlere verilmesi (2001, 2004, 2005, İ).– Yazıların e-posta ile gönderilerek kâğıt israfının önlenmesi (2008, 2009, İ).– İlköğretim müfettişlerine @meb.gov.tr uzantılı elektronik posta adresleri verilmesi (2006, 2007, 2008, B).
Soruşturma	<ul style="list-style-type: none">– Soruşturmaların mahallinde yapılması (2000, İ).– İsimsiz, imzasız ve adressiz dilekçelerin işleme konulmaması (2000, İ).– Af kapsamındaki konular için inceleme, soruşturma oluru alınmaması (2000, İ).– Usulsüz ihbar ve şikâyetlerin incelenmesi, soruşturulmasının istenmesi sonucu olarak fazla ve gereksiz inceleme soruşturma yapılmaktadır. Kanuna aykırı olarak yapılan ihbar ve şikâyetlerin değerlendirmeye alınmaması (2005, B).
Eğitim	<ul style="list-style-type: none">– Microsoft eğitim uygulamasından ilköğretim müfettişlerinin de

	yararlandırılması (2006, 2007, İ).
	– İlköğretim müfettişlerinin yüksek lisans ve doktora yapmalarının kolaylaştırılması (2000, 2006, 2007, B).
Ulaşım	– Denetim gruplarına resmi araç tahsis edilmesi (2000, İ).
	– İvedi görevlendirmelerde müfettişlere resmi araç tahsis edilmesi (2000, İ).
	– İlköğretim Müfettişleri Başkanlığına, hizmetlerin ivedilikle yürütülebilmesi için araç tahsis edilmesi (2006, 2007, B).
Yolluk, yevmiye	– İlköğretim müfettişlerinin yolluk ve yevmiyelerinin avans sistemi ile ödenmesinin sağlanması (2000, 2005, 2006, 2007, B).
	– İlköğretim müfettişleri il merkezinde, izcilik çalışmalarını ve özel öğretim kurumları ile ilgili çalışmalarını hafta tatillerinde yapmak durumunda kalırlarsa yevmiye ödenmesi (2003, B).
Atama	– İlköğretim müfettişlerinin görev yaptığı ilde süreyi sınırlandıracak değişiklik yapılarak, belirlenen süreyi dolduran müfettişlerin zorunlu atamaya tabi tutulması (2004, 2005, B).
	– İşyükünün artması nedeniyle yeni ilköğretim müfettiş yardımcısı ataması yapılması (2005, B).
Mali haklar	– 1. derecedeki ilköğretim müfettişlerinin ek göstergelerinin 3600 olmasının sağlanması (2000, 2005, 2006, 2007, B).
	– Bakanlık müfettişleri ile ilköğretim müfettişlerinin bir birim altında toplanması (2000, 2004, 2005, 2008, B).
	– İl millî eğitim müdürlerinin ilköğretim müfettişlerinin sicil ve disiplin amiri olmaktan çıkarılarak, birimin direkt Valiliğe bağlanması (2000, B).
Denetim yapısı	– Denetim elemanı olan ilköğretim müfettişlerine icra sorumluluğu olan komisyonlarda görev verilmemesi (8 Yıllık İlköğretim Uygulaması İcra Komisyonu, Taşınabilir İlköğretim Uygulaması Komisyonu, Genç Kızları Yetiştirme Komisyonu, Anadolu Liselerine Ön Kayıt Komisyonu vb.; 2001, B).
	– İlköğretim müfettişlerinin görev unvanlarının; İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin 42. maddesinde yer alan 19 başlıktaki görev alanına uygun düşecek şekilde Millî Eğitim Müfettişi" olarak değiştirilmesi (2002, 2003, 2005, B).
	– İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin yeniden değerlendirilerek, Yönetmeliğin 42. maddesindeki görev alanlarının tamamına cevap verir hale getirilmesi (2002, 2003, B).
	– İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin Grup Başkanlarının seçimi ile ilgili 36. maddesine, hangi hallerde grup başkanının görevden alınmasının uygun görüleceği ile ilgili hüküm eklenmesi (2002, 2003, B).
	– İlköğretim Müfettişleri Başkanlarının, İlköğretim Müfettişlerinin

	<p>seçeceği üç aday arasından ilgili makam tarafından atanması (2003, B).</p> <ul style="list-style-type: none">– Bölge müfettişliği sisteminin getirilmesi (2005, 2006, 2007, B).– Verimliliğin ve denetimin sürekliliğin sağlanması açısından İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin denetiminin İlköğretim Müfettişlerine verilmesi (2005, B).– İlköğretim ve Bakanlık Müfettişlerinin görev alanlarının tam olarak birbirinden ayrılarak, tekrar tekrar denetim yapılması gibi bir uygulamanın önlenmesi (2007, B).– Öğrenci yurtlarının denetimlerinin yılda iki kez yapılması ya da periyodik olmaktan çıkarılarak zamana bağlı olmadan habersiz yapılması (2000, B).– İlköğretim müfettişlerinin özel öğrenci yurtlarını yılda bir defa denetlemesi, periyodik olarak yapılan diğer denetimleri ilçe görevlilerinin yapması (2003, B).– Resmi kurumlar için belirtilen denetim eksikliklerinin giderilmesi hususunda, özel öğretim kurumları için belirlenen sürelerle uyumlu hale getirilmesi için mevzuat düzenlemesinin yapılması (2007, B).– İlköğretim Müfettişleri tarafından verilen teftiş notlarının, öğretmenlerin kariyer basamaklarında yükselmelerinde değerlendirme kriterlerinden birisi olması, ya da not vermenin kaldırılması (2008, B).– Eğitim ve öğretmen niteliğinin artırılması amacıyla, öğretmenlerin yer değiştirme mevzuatında değişiklik yapılması; il ve ilçe merkezlerinde istihdam edilmek istenen yönetici ve eğitici personelin hizmet puanlarının yanında denetim ve sicil puanlarının da değerlendirmeye alınması (2009, B).
Personel atama	
Eğitici olmayan personel	<ul style="list-style-type: none">– Kurumların hizmetli ve memur ihtiyacının karşılanması (2000, 2003, İ).– Yardımcı hizmetler sınıfındaki personelin YİBO, PİO ve taşıma merkezlerine öncelik tanınarak, il düzeyinde dengeli dağıtımının yapılması (2003, İ).– Müdür yardımcısı, memur, hizmetli atanmasında ortaöğretim kurumlarına öncelik verilmektedir. İlköğretim kurumlarına öncelik tanınması için düzenleme yapılması (2005, B).– Mevcudu 1000 ve yukarı olan ilköğretim kurumlarında rehber öğretmen, güvenlik görevlisi ve sağlık personeli kadrolarının tahsis edilmesi (2006, B).– Başka kurumlardan okullara geçici hizmetli görevlendirmesi yapılması (2009, İ).– Okulların memur ve hizmetli eksikliklerinin tamamlanması, her okula en az bir hizmetli verilmesi (2004, 2005, 2009, B).

	<ul style="list-style-type: none">– YİBO’ların personel ihtiyaçlarının norm kadrolarına göre atanmasının sağlanması, bu okullarda rehber öğretmenlerin bulundurulmasının zorunlu hale getirilmesi (2007, 2008, B).– Mevcudu 1000 ve yukarı olan ilköğretim kurumlarında, güvenlik görevlisi ve sağlık personeli kadrolarının tahsis edilmesi (2007, B).
Öğretmen atama ve görevlendirme	<ul style="list-style-type: none">– Öğretim yılı içinde atama ve geçici görevlendirme yapılmaması (2000, İ).– Ortaöğretim kurumlarından ilköğretim kurumlarına geçici görevlendirme yapılmaması (2000, İ).– İl düzeyinde çalışanları motive edici sosyal etkinlikler düzenlenmesi (2003, İ).– Atamaların zamanında kadrolu olarak yapılması (2000, 2002, 2003, 2004, 2005, İ).– Personel fazlasının ihtiyacı olan kurumlara dağıtılması (2002, 2003, 2004, 2005, İ).– Geçici görevlendirmelere standart getirilmesi (2000, 2005, İ).– Tek öğretmenli okullara ders ücretli ve aday öğretmen görevlendirmesinin yapılmaması (2000, 2006, 2007, 2008, İ).– Ders ücretli ve vekil öğretmen görevlendirilmesinden vazgeçilmesi (2003, İ).– YİBO ve PİO’lara mutlaka rehber öğretmen görevlendirilmesi, bu kadroların öncelikle doldurulması (2009, İ).– Zorunlu haller dışında öğretmenlerin görev mahalli dışında ikametine izin verilmemesi (2000, 2002, 2003, İ).– Bakanlıkça bilgisayar formatör öğretmeni ataması yapılan okullara, bilgisayar öğretmeni ataması yapılmaması, mevcut olanların da ihtiyaç olan okullarda görevlendirilmesinin sağlanması (2006, 2007, 2008, B).– Eğitimde kalite ve verimin artması için ücretli ve vekil öğretmenlik uygulamasına son verilmesi (2004, 2005, B).– Sözleşmeli öğretmenlerin bütçe imkânları çerçevesinde kadroya geçirilmeleri (2009, B).
Yönetici atama	<ul style="list-style-type: none">– Yönetici atamalarında bölge ilköğretim müfettişlerinin görüşlerinin alınması (2000, İ).– H.E.M. Müdürlüklerine atanacakların meslek öğretmenlerinden olmasına özen gösterilmesi (2000, B).– Vekâleten yapılan okul yöneticisi görevlendirmelerinin Bakanlık emri doğrultusunda kurum içinden yapılması (2006, 2007, İ).– Okul yöneticilerini vekâleten görevlendirme yerine, Yönetmeliğe - Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik-uygun biçimde asaleten atama yapılması (2006, 2007, 2008, İ).– İl içi öğretmen ve yönetici görevlendirilmelerine zorunlu

	<p>kalınmadıkça yer verilmemesi; anılan süreçte liyakate önem verilmesi (2009, İ).</p> <p>– YİBO ve PİO'lara bir kadın müdür yardımcısının görevlendirilmesi (2009, İ).</p>
Personel eğitimi	
Aday öğretmen eğitimi	<p>– Aday öğretmen kurslarının yaz aylarında yapılması (2000, İ).</p> <p>– 2436 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan, Aday Memurların Temel ve Hazırlayıcı Eğitim Programlarının tekrar gözden geçirilerek yinelenen mevzuatın programdan çıkarılması (2002, 2003, B).</p> <p>– Aday öğretmen kurslarının eğitim-öğretim aksatmayacak biçimde düzenlenmesi (2001, 2002, 2003, 2005, İ).</p> <p>– Aday öğretmen eğitiminde görevlendirilecek kişilerin seçiminde yeterlik aranması (2001, 2002, 2003, 2005, İ).</p> <p>– Aday öğretmen ve diğer personelin yetiştirilmesinde görev alacak kişiler için seminerler düzenlenmesi (2007, İ).</p>
Öğretmen eğitimi	<p>– Teftiş grupları tarafından uygun görülen yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınması (2002, 2003, İ).</p> <p>– Öğretmenlerin yenilenen programların felsefesi ve uygulanması konusunda yeterli süreyle hizmet içi eğitime alınması (2006, 2007, 2009, İ).</p> <p>– Öğretmen ve yöneticilerin rehberlik ve yönlendirme konusunda hizmet içi eğitime alınması (2006, İ).</p> <p>– İlkokuma-yazma, ders araçlarını kullanma, öğrenci tanıma teknikleri, ders öğretileri (Özellikle; İngilizce, Müzik, Resim dersleri için) kurslar düzenlenmesi (2006, 2007, 2008, İ).</p> <p>– Hizmet içi eğitimlerde birikimli eğitim görevlilerinin seçilmesi (2009, İ).</p>
Ücretli ve sözleşmeli öğretmen eğitimi	<p>– Uzun süreli olarak atanacak ders ücretli ve kısmi zamanlı sözleşmeli öğretmenlerin göreve başlamadan önce uyum kurslarına tabi tutulmalarının sağlanması (2006, 2007, 2008, İ).</p>
Yönetici eğitimi	<p>– Okul Müdürlerinin Eğitim yönetimi kursundan geçirilmesi (2000, İ).</p> <p>– Yönetim işleri ile ilgili olarak kurs ve seminerlerin düzenlenmesi (2006, 2007, 2008, İ).</p> <p>– Özel öğretim kurumları yöneticilerine mevzuat ve yönetim konulu hizmet içi eğitim kurslarının verilmesi (2009, İ).</p>
Mevzuat	
Genel	<p>– Nüfusu 10.000'den az olan ilçelerde Halk Eğitim Merkezlerinin açılmaması (2000, B).</p> <p>– Mesleki Eğitim Merkezi bulunan yerlerde Halk Eğitim</p>

	<p>Merkezlerinin görevlerinin bu kurumlara devredilmesi (2003, B).</p> <ul style="list-style-type: none">– İlçe yöneticilerinin öğrenci devamsızlığı konusundaki sorumluluklarını yerine getirmelerinin sağlanması (2000, İ).– 1702 ve 4357 sayılı yasaların güncelleştirilerek birleştirilmesi (2003, 2006, 2007, 2008, 2009, B).– Ders ücretleri ile ilgili esasların eşitlik ilkesine uygun olarak, anlaşılır biçimde yeniden düzenlenmesi (2003, B).– Özel Eğitim Uygulama Okulu ve İş Merkezlerinin iş ve işleyişini tam olarak ihtiva eden bir yönetmeliğin hazırlanması (2009, B).– Yöneticilerin maaş karşılığı olarak haftada altı saat zorunlu derse girmesi, okulda işlerin sağlıklı yürütülmesine kimi zaman engel teşkil ettiğinden bu hususta yasal düzenleme yapılması (2008, B).– Öğretim yılı başı ve sonlarında düzenlenen mesleki çalışmalarında, okul öncesi öğretmenlerinin durumlarının da göz önünde bulundurulması (2009, B).– MEB sosyal etkinlikler yönetmeliğinin içeriğinin sadeleştirilerek uygulanabilir hale getirilmesi (2009, B).– Belli merkezlerde ve oldukça yakın mesafelerde bulunan okulların bir yönetim altında toplulaştırılması (2009, İ).
Mali	<hr/> <ul style="list-style-type: none">– İlköğretim kurumlarına da ortaöğretim kurumlarında olduğu gibi ödenek ayrılması (2003, 2005, 2008, B).– Ders kitaplarının bütün öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılması yerine, sadece ihtiyaç sahiplerine dağıtılarak, bu kaynağın ilköğretim okullarının çeşitli giderleri için kurumlara ödenek olarak gönderilmesi (2006, 2008, B).– İlköğretim Kurumlarının yakacak, kırtasiye, temizlik, haberleşme ve onarım ihtiyaçlarının Bakanlıkça karşılanması için gerekli yasal düzenlemenin yapılması (2008, B).– İlköğretim okullarına; yakacak (özellikle köylerde) kırtasiye, güvenlik hizmetleri (il ve ilçe merkezlerindeki kalabalık okullarda) telefon, internet erişimi, basit tadilat ve onarımlar v.b. giderlerin karşılanmasına olanak sağlayacak bir ödeneğin çıkarılması (2007, 2009, B).– Eğitici kol ve rehberlik çalışmalarının verimli olabilmesi için haftalık ders saatlerinde bu etkinlikler için süre ayrılması ve bu faaliyetleri yapanlara ücret ödenmesi (2001, 2002, 2003, 2004, 2005, B).
Özel öğretim	<hr/> <ul style="list-style-type: none">– Özel öğretim kurumlarının kurum açma, öğretime başlama; yerleşim planı, kurucu, isim değişikliği vb. görevlendirmelerde görevlendirilen müfettişlerin yol ve yevmiye giderlerinin ilgili kurumlarca karşılanarak devletin bu alandaki yükünün azaltılması için yasal düzenlemenin yapılması (2000, 2001, 2002, 2003, 2006, 2007, 2008, B).– MTSK'larda teorik derslerin bitiminden sonra sınavda başarılı

	<p>olanların direksiyon eğitimine alınması (2000, B).</p> <ul style="list-style-type: none">– MTSK’ların direksiyon eğitim alanlarının bir merkezde toplanması (2000, B).– Motorlu Taşıt Sürücülerini Kursu sınavlarının, İl Merkezlerinde ikişer aylık periyotlar halinde, İl Sınav Yürütme Kurulu denetiminde yapılması (2002, B).– Özel Öğretim Kurumlarında Kurucu veya Kurucu Temsilcisi statüsündeki kişilerin de idari ve disiplin yönünden sorumlu tutulabilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması (2006, 2007, 2008, B).– Özel öğretim kurumlarında ücretsiz okutulacak öğrenci kontenjanlarından, çocuk esirgeme kurumu bünyesinde barındırılan kimsesiz öğrencilerin ve şehit çocuklarının öncelikle yararlandırılması için gerekli tedbirlerin alınması (2001, 2002, 2004, İ).– MTSK’ların ilçe millî eğitim müdürlüklerince daha sık denetlenmesi (2000, İ).– Özel öğretim kurumlarında görevlendirilecek personelin atama izin onaylarının verilmesi sırasında sosyal güvenlik kaydı zorunluluğunun getirilmesi (2000, 2005, İ).
Taşımali eğitim	<hr/> <ul style="list-style-type: none">– Taşımali ilköğretim uygulamasında merkez okul olarak seçilen okulların; fiziki, personel ve araç-gereç yönünden standartlara uygun olması için gerekli tedbirlerin alınması (2001, 2002, 2003, 2004, İ).– Taşımali eğitimde araç denetimleri ile ilgili olarak emniyet müdürlüğü trafik şubesi ve jandarma trafik ekipleri ile işbirliği sağlanması (2006, 2007, 2008, İ).– Kapanma noktasına gelen belde okullarının da taşımali eğitim kapsamına alınması (2008, İ).– Taşımali eğitim kapsamının genişletilmesi (2000, B).– Taşıma merkezi olan okullar ile PİO ve YİBO’larda görevlendirilecek öğretmenlerin sınavla seçilmesi, özlük haklarının iyileştirilmesi (2002, 2003, B).– Taşımali ilköğretimde kullanılan taşıtlara konulan on beş yaş sınırının yeniden gözden geçirilmesi. On beş yaşından büyük araçların teknik muayene sonucunda kullanılabilirliği onaylananların da taşımada kullanılabilmesinin sağlanması (2002, 2003, B).– Taşımali İlköğretim uygulamasında merkez okul olarak seçilen okulların; fiziki, personel ve araç-gereç yönünden standartlara uygun olması için gerekli tedbirlerin alınması (2004, B).– İlköğretim okulunu bitiren taşıma kapsamındaki öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına devamlarını sağlayacak yasal düzenlemenin yapılması (2007, B).

Eğitim	<ul style="list-style-type: none">- Öğle arası dinlenme sürelerinin yerleşim yerinin özelliğine göre belirlenmesi (2007, İ).- Millî bayramların kutlanmasında, kutlamaların okulların eğitim bölgesinde yapılması; il ve ilçe düzeyinde yapılan kutlamalara ise okullardan temsilci grupların katılması (2003, İ).- Rehberlik araştırma merkezleri tarafından tüm ilköğretim okullarının ziyaret edilmesi, dokümanların okullara gönderilmesi (2003, İ).- İlköğretim okulları bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarının zemin katlarda ve fiziki olarak geniş, aydınlık ve bol güneş alabilecek bir durumda olmasına önem verilmesi (2009, İ).- Özel eğitim sınıflarının açılması ve görevlendirilecek öğretmenlerin il genelinde eşit dağılımına özen gösterilmesi (2009, İ).- Yıllık plan, ünite planı ve günlük plandan, ne kadar fonksiyonel olduğu tartışmalı olan ünite planı yapılması uygulamasından vazgeçilmesi (2001, 2002, 2003, B).- Yıllık eğitim öğretim süresinin üç sömestr şeklinde düzenlenerek mesleki çalışmaların kaldırılması (2003, B).- Okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi (2003, B).- İlköğretim okullarında dördüncü sınıftan itibaren branşlaşmaya geçilmesi (2003, B).- Ders kitaplarının üniteler halinde fasikül şeklinde hazırlanması (2008, 2009, B).
Kurumların fiziki durum ve donanımı	<ul style="list-style-type: none">- Kurum teftiş raporlarındaki kurumun ihtiyaçları bölümünde yapılan önerilerin göz önünde bulundurulması (2000, İ).- Okulların fiziki yetersizliklerinin acilen giderilmesi (2000, İ).- Bilgi teknolojisi sınıflarının yaygınlaştırılması (2000, İ).- Bölge ilköğretim müfettişlerinin görüş ve önerileri alınmadan yatırım yapılmaması (2003, İ).- Okulların yakıt ihtiyacının zamanında karşılanması (2003, İ).- Özellikle kırsal kesimdeki okullarımızın yakıt sisteminin sıvı yakıttan kurtarılıp katı yakıta geçilmesinin sağlanması (2007, İ).- Okullardaki eğitsel araçların sayımının yapılarak dengeli dağıtımının sağlanması (2009, İ).- Okullarda yapılması muhtemel tadilat, onarım ve boyama gibi çalışmaların yaz tatilinde yapılarak bitirilmesine özen gösterilmesi (2009, İ).- Bilgi teknolojisi sınıflarına mutlaka formatör öğretmen atanması ve bu sınıfların sayısının artırılması (2003, İ).- Okul ve derslik ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik verilerek, mümkün olan en kısa sürede normal eğitime ve 30 mevcutlu sınıflara geçilmesi (2009, B).- Okul öncesi zorunlu eğitime geçilmesinin planlandığı

	günümüzde, alt yapı hazırlıklarının tamamlanması (2009, B).
Öğretmen yetiştirme	<ul style="list-style-type: none">– Millî Eğitim Bakanlığınca öğretmenlik mesleğinin standartlarının belirlenerek, öğretmen yetiştiren kurumların bu standartlara uygun öğretmen yetiştirmelerinin sağlanması; öğretmen yetiştiren kurumların uyguladıkları programların en az bir yılının uygulamaya ayrılarak teorik bilgilerin uygulamaya dönüştürülmesini sağlayacak önlemlerin alınması (2001, 2002, 2003, 2004, 2005, B).– Eğitim akademisinin acilen faaliyete geçirilmesi (2006, B).
Ders programları	<ul style="list-style-type: none">– İlköğretim okullarında uygulanan İş Eğitimi, Resim-iş, Müzik ve Beden Eğitimi programlarının uygulanabilirliği araştırılarak, ilgili ders programlarında ülke gerçeklerine ve çağdaş eğitim ilkelerine uygun değişikliğin yapılması (2001, 2002, 2003, 2004, B).– İlköğretim okullarında uygulanan İş Eğitimi, Resim-İş, Müzik ve Beden Eğitimi programlarının uygulanabilmesi için gerekli araç gereç desteğinin sağlanması (2005, B).– Okullara yeterli sayıda her sınıf ve derse ait program kitaplarının gönderilmesi (2009, B).

Önerilere bakıldığında ilköğretim müfettişlerinin denetim sisteminin yapı ve işleyişi, kendilerine sağlanan olanak ve haklar, okullardaki personel yetersizliği, yönetici atama, öğretmen eğitimi, özel eğitim kurumları mevzuatı, taşınmalı eğitim, okulların fiziki durum ve donanımındaki yetersizlikleri ve ilköğretim okullarına ayrılan kaynakların yetersizliğini sorun olarak belirttikleri görülmektedir. En fazla sorun öğretmen atama ve görevlendirme ile denetim yapısı alt temalarında getirilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlköğretim müfettişlerince düzenlenen öğretim yılı sonu raporlarında öneriler en fazla denetim temasında bütünleştirilmiştir. Denetim temasının alt teması olarak oluşturulan eğitim, yolluk yevmiye atama, mali haklar ve denetim yapısı alt temalarından bütünleştirilen öneriler Konya’da yaşanan sorunlar ile ilgili olmayıp, genel olarak ilköğretim müfettişlerinin sorunları ve denetimin yapısı ile ilgilidir. Öğretim yılı sonu raporunun, ilköğretim müfettişlerinin denetim uygulamaları sırasında yaptıkları tespitlere dayalı olarak, denetim bölgelerindeki eğitimin geliştirilmesi için belirledikleri önerilerini içeren bir rapor olması gerektiği (MEB, 1999, 2001) göz önüne alındığında, denetim temasında bütünleştirilen önerilerin büyük bölümünün raporun hazırlanma amacı ile uyummadığı, teftiş ve müfettişlerle ilgili ülke genelindeki sorunlara işaret ettiği söylenebilir. Ancak bir taraftan da bir ilin eğitim sorunlarının ülkenin genel eğitim sorunlarından tamamen bağımsız olması, genel sorunlardan

etkilenmemesi beklenemez. Bu nedenle, denetim teması altında bütünleştirilen bazı öneriler, Konya ilinin sorunlarını yansıtmaktan uzak olsa da sorunların Konya'yı da etkilemesi olası olduğu için Konya İli'nin eğitim sorunu olarak değerlendirilebilir.

Denetim teması içinde en fazla öneri getirilen alt tema, denetim yapısı alt temasıdır. Bu alt temada getirilen önerilere bakılarak ilköğretim müfettişlerinin denetim yapısını, özellikle de eğitim denetiminin ikili bir yapıda yapılmasını sorun olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Altun ve Memişoğlu (2010), Kayıkçı (2005), Öztürk (1990), Söbü (2005) ile Ünal ve Kantar (2011) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlarla uyumludur. Müfettişler özlük hakları ve unvanlarıyla ilgili olarak da sorun belirtmişlerdir. Belirttikleri sorunlar, önerileri doğrultusunda ek göstergeleri ve unvanlarında değişiklik yapan Kanun ile 2010 yılı içinde çözülmüştür (MEB, 2010b). Ancak değişiklik, çalışan müfettişlerin gelirlerinde düzeltme yapmamış, emekli olanların gelirlerinde artışa neden olmuştur. İlköğretim müfettişi unvanının eğitim müfettişi olarak değişmesinin eğitim sistemine ne gibi katkılarının olacağı ise tartışılabilir. Çünkü ilköğretim müfettişliği gibi tarihi geçmiş olan bir yapının adının eğitim müfettişi olarak değiştirilmesi, geçmişle bağları koparmak, kurumsallaşmayı önlemek anlamına gelebilir. Bunun yanında 2010 yılında yapılan kanuni değişikliğin gereği olarak yapılacak yasal düzenlemeler sırasında, ilköğretim müfettişleri başkanlarının ilköğretim müfettişlerinin seçeceği üç aday arasından ilgili makam tarafından atanması, bir ilde belli bir süre çalışan müfettişlerin zorunlu atamaya tabi tutulması gibi öneriler, MEB tarafından değerlendirilebilir.

Denetim yapısı temasının eğitim alt temasında yer alan önerilerden müfettişlerin günün gelişmelerine uygun eğitim talep ettikleri ve bu eğitimin sağlanmamasını sorun olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. İlköğretim müfettişlerine istedikleri öğrenme ortamlarının ve eğitim fırsatlarının sağlanmadığı Söbü (2005), Terzi, (1996), Ünal ve Gürsel (2007) ve Ünal ve Kantar (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla da ortaya konmuştur. MEB, müfettişlerin eğitim talebini onlara güncellenen mevzuatla ilgili hizmet içi eğitim vererek karşılamayı planlamaktadır (MEB, 2009). MEB'in bu planının, denetimi düzeltme geliştirme amacından saptırarak, genellikle mevzuata uygunluk bakımından yapılması (Yavuz, 2010) sorununu derinleştireceği söylenebilir.

Denetim teması altındaki fiziki mekân ve donanım, kırtasiye, ulaşım ve yolluk-yevmiye alt temalarında bütünleştirilen önerilerden, Konya ilköğretim müfettişlerinin inceleme yapılan dönem içerisinde çalışma bürosunun yetersizliği, kablosuz internet, kütüphane oluşturulması, kırtasiye ihtiyaçlarının karşılanmaması, ulaşım, ceplerinden para harcayarak göreve gitme gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Bu sorunların, sadece Konya'daki müfettişlerin karşılaştığı yerel sorunlar olmadığı, diğer illerde de yaşandığı Söbü (2005) ile Ünal ve Kantar (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır. Bu yönüyle ilköğretim müfettişlerinin kendilerinden beklenen

görev ve rolleri yerine getirmekte zorluk yaşayabilecekleri, bu nedenle müfettişlerin çalışabilecekleri uygun çalışma ortam ve şartlarının öncelikle sağlanması gerektiği söylenebilir.

Grup oluşumu alt temasında bütünleştirilen önerilerin sadece 2000 yılında getirilmesi bu yıla özel bir sorun yaşanmış olduğu anlamına gelmektedir. Aynı alt tema içinde yer alan “Denetim bölgelerinin daraltılarak gruptaki müfettiş sayısının azaltılması”, “Personel sayısı 50’nin üzerinde olan okulların denetimi için başkanlıkça özel planlama yapılması” ve “Denetim gruplarına her branştan müfettiş verilmesi” gibi önerilerden grupta yer alacak müfettiş sayısı konusunda sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, en etkili grup büyüklüğünün araştırma sonuçlarına dayalı olarak tespit edilerek grupların oluşturulması gerekmektedir.

Grup oluşumu alt temasında 2000 yılında getirilen “Soruşturmalar için özel bir grup oluşturulması” önerisi, öneri yerine getirilmemesine rağmen daha sonraki yıllarda tekrar edilmemiştir. Gün (1989) ve Taşar (2000) tarafından yapılan çalışmalarda müfettişlerin soruşturma ve rehberlik görevini birlikte yürütmesinin, öğretmen ve yöneticilerde güvensizlik yaratacağı ve Güngör’ün (2001) müfettişlerin soruşturmacılık rollerinin diğer rolleriyle çeliştiği bulgusunu elde etmişlerdir. Soruşturma için özel grupların oluşturulmasının, soruşturma yapmak üzere belirlenen müfettişlerin, soruşturma konusunda uzmanlaşmaları ve soruşturmaların daha kısa sürede ve daha nitelikli bir şekilde sonuçlandırılması şeklinde bir faydası da olabilir. Nitekim İstanbul’da bu önerinin uygulaması vardır (İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü, t.y). İstanbul örneğindeki özel soruşturma grubu uygulaması incelenip olumlu ve olumsuz yönleri tespit edilerek uygulamanın diğer illere yaygınlaştırılması düşünülebilir.

Soruşturma alt temasında yer alan önerilerden suçun işlendiği yerde yapılabilecek türden ve Dilekçe Kanunu’na göre işleme alınmaması gereken isimsiz, imzasız ve adresiz dilekçelerin işleme konulmasının sorun olduğu anlaşılmaktadır. Sorun sadece Konya ile sınırlı değildir ve müfettişler bu durumun iş yüklerinin artmasına neden olduğunu düşünmektedirler (Söbü, 2005). İletişim alt temasında bütünleştirilen önerilerden, müfettişlerin İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı ile zaman zaman iletişim sorunları yaşadıklarını, kimi zaman da kendilerine verilen yazıların kâğıt israfına neden olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Müfettişlerin haberleşme önerilerinin elektronik ortamda dikkate alınması, hem iletişim sorunlarını azaltmak hem de kâğıt israfını önlemeyi sağlayabilir. Bu nedenle, MEB yukarıda belirtildiği şekli ile yasal metinlerde değişiklik yaparken bu öneriyi de değerlendirebilir.

Personel atama teması, en fazla öneri getirilen ikinci sıradaki temayı oluşturmaktadır. Bu tema altında oluşturulan eğitici olmayan personel atama temasında bütünleştirilen önerilere bakıldığında, okulların memur-hizmetli eksikliklerinin ve bunların il genelindeki dağılımlarında sorunların olduğu anlaşılmaktadır. Sorun sadece Konya’ya özgü değildir. MEB iç denetim faaliyet raporuna göre (2010a) okulların büyük bölümünde hiç hizmetli yoktur ve bu

durum okul yöneticileri ile velileri karşı karşıya getirmekte, okul yöneticilerini veliden sürekli para isteyen bir görevli haline dönüştürmektedir. Söz konusu soruna Korkmaz (2005) ile Zoraloğlu, Şahin ve Fırat (2005) da dikkat çekerek, hizmetli eksikliğinin okulların öğrencilerine temiz bir çevre ve hijyenik ortam sağlamada ciddi sıkıntılar yaşamalarına neden olduğunu belirtmektedirler. Müfettişlerin getirdiği, büyük okullara güvenlik görevlisi ve sağlık personeli kadroları açılması önerisi de merkezi yerlerdeki okullarda güvenlik ve sağlık sorunlarının ortaya çıktığını, tedbir alınması gerektiğini göstermektedir.

Alt temalar içinde en fazla öneri, öğretmen atama ve görevlendirme alt teması için getirilmiştir. öğretmen atama ve görevlendirme alt temasında bütünleştirilen önerilerden; öğretim yılı içinde öğretmen ataması yapılması, geçici görevlendirmeler, ücretli ve vekil öğretmen çalıştırılması, tek öğretmenli okullara ders ücretli ve aday öğretmen görevlendirmesi, yatılı okullardaki öğretmen eksiklikleri, öğretmenlerin görev mahalli dışında ikamet etmeleri, kadrolu yerine sözleşmeli öğretmen ataması yapılması hususlarında sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Sorunların neredeyse tamamı, sadece Konya'ya özgü olmayıp tüm Türkiye'de tartışılan sorunlardır. Örneğin, öğretmen atamalarının öğretim yılı içinde yapılmasının eğitim-öğretim hizmetlerini aksattığı hususu MEB İç Denetim Raporu'nda da (2010a) yer almıştır. Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi önerisi tüm Türkiye'de tartışılmaktadır (Eğitim-İş Sendikası, 2010). Bunun dışında, öğretmenlerin görev mahalli dışında ikamet etmemeleri önerisi ilginçtir. Rapordan önerinin gerekçesini oluşturan sorunu tespit etme olanağı yoktur. Ancak öğretmenler çocuklarının eğitimi, eşlerin konumu, merkezde kendi evinin olması, sosyo-ekonomik bakımdan daha zengin bir çevrede bulunmayı isteme, ev sorunları ve ailevi nedenlerle il ya da ilçe merkezinde kalmayı tercih etmektedirler (Sağ, Savaş, & Sezer, 2009). Bu nedenle, öğretmenlerin istekleri karşılanmadan müfettişlerin önerisinin uygulanması güç görünmektedir. Ancak müfettişlerin önerilerinin gerekçesinin araştırılarak sorunun ortada bırakılmadan çözülmesi de gereklidir.

Tek öğretmenli okullara ders ücretli ve aday öğretmen görevlendirmesinin yapılmaması önerisi de, aday ya da ücretli öğretmenlerin tek başlarına birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapmalarının sorun oluşturduğunu göstermektedir. Bu durum MEB İç Denetim Raporu ve Stratejik Planına da yansımıştır (MEB, 2009; 2010a). Ancak MEB, stratejik planında sosyo-ekonomik açıdan az gelişmiş yörelere deneyimli öğretmenlerin gönderilmesinde güçlüklerle karşılaşıldığı, bu yerlerin öğretmen adaylarının çoğunluğu teşkil ettiği yerler olduğu, bu durumun hem öğrenciler açısından dezavantaj oluşturduğu hem de aday öğretmenlerin ilk yıllarını deneyimli öğretmenlerden mahrum geçirmelerine neden olduğu tespitini yapmasına rağmen, çözüm için herhangi bir girişim öngörmemiştir (2009).

Yönetici atama temasında bütünleştirilen önerilerden, Konya'da okul yöneticilerinin asil olarak atanmak yerine vekâleten görevlendirildikleri ve bu görevlendirmelerin kimi kez okul dışından, liyakate önem verilmeden yapıldığı

anlaşılmaktadır. MEB İç Denetim Raporuna göre (2010a) ülke genelinde asil müdür oranı %50 civarındadır ve bunun nedeni yöneticilik görevleri için sürekli değişiklikler yapılan, bazen hiç uygulanmadan yürürlükten kaldırılan, sürekli müdahalelere maruz kalan yönetmelik düzenlemeleri ve gerçekçi, oturmuş bir düzenleme bulunmasıdır. Yani yöneticilerin asil olarak atanmaması sadece Konya’da yaşanan bir sorun değildir. MEB, 2009 yılında yöneticilik sınavları yapıp, çoğu okula asil okul müdürü atamasını sağlayarak 2010 yılı itibarıyla sorunu büyük ölçüde çözmüştür. Müfettişler yatılı okullarda kadın müdür yardımcısının olmamasını da sorun olarak algılamışlardır. MEB de bu durumu gecikmeli de olsa, sorun olarak algılayıp, yatılı okullara kadın müdür yardımcısı atamak ya da görevlendirmek üzere il millî eğitim müdürlüklerinden isim istemiştir (MEB, 2010c).

Personel eğitimi temasında bütünleştirilen önerilerden aday öğretmenlerin eğitim zamanı ve öğretim görevlilerinin yeterlikleri; ücretli ve sözleşmeli öğretmenlerin kurs almadan göreve başlatılmaları ve okul müdürlerinin mevzuat bilgisi, öğretmenlerin yenilenen programlar, rehberlik ve özel yetenek gerektiren derslerin öğretimi konularında eğitimde sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Aday öğretmenlere verilen eğitimin yetersizliği hususuna MEB İç Denetim Raporunda da (2010a) yer verilmiştir. MEB stratejik planında da (MEB, 2009) personel sayısının çok olması nedeniyle herkesin hizmet içi eğitimlerden yeterince yararlanamaması zayıf yön olarak belirlenmiş, özellikle öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarının artırılması, eğitim yöntemlerindeki değişiklikler dikkate alınarak öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi öngörülmüştür. Hizmet içi eğitimlerde birikimli eğitim görevlilerinin seçilmesi önerisinden ise, İl Millî Eğitim Müdürlüğüne öğretmenlerin geliştirilmesi için gerekli eğitim faaliyetlerinin planlandığı ancak, öğretim görevlilerinin seçimi ya da bulunmasında sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün bu konuda üniversiteler ile işbirliğine gitmesi, sorunun çözümüne katkı sağlayabilir.

Mevzuat temasında bütünleştirilen önerilerden; mevzuatta sorunlar olduğu, değişmesi gerekenler olduğu anlaşılmaktadır. MEB İç Denetim Raporu’nda da (2010a) gereksiz, uygulama kabiliyeti kalmamış, zımnen ilga edilmiş mevzuatın değiştirilmesi ya da kaldırılması önerisi yapılmıştır. MEB stratejik planına (MEB, 2009) “Denetimler sırasında mevzuat düzenlenmesinden kaynaklanan sorunlar belirlenecek, mevzuatın günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmesi için yapılan çalışmalara katkı sağlanacaktır” ibaresini koyarak müfettiş önerilerini dikkate alma iradesini beyan etmiştir.

Taşınmalı eğitim temasında bütünleştirilen önerilere bakıldığında, 2000’li yılların başında Konya’da taşınmalı eğitimin kapsamı, öğretmenlerinin niteliği, taşıma yapacak araç bulunması, kapsama alınan okulların standardının düşüklüğü gibi sorunların olduğu anlaşılmaktadır. İlerleyen yıllarda ise, bu sorunların aşıldığı, “Bu okullara devam eden öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına devamlarını sağlayacak yasal düzenlemenin yapılması” gibi soruna değil, geliştirmeye yönelik bir önerinin getirildiği görülmektedir. Bu yönüyle

Konya’da taşınmalı eğitim uygulamasının sorunlarının zaman içinde çözüldüğü, uygulamanın yerleştiği, geliştirmeye yönelik önerilere geçildiği söylenebilir. Millî Eğitim Bakanlığı ise, taşınmalı sistemden yararlanan dezavantajlı öğrencilerin kız öğrenciler başta olmak üzere ortaöğretimde de taşınmasını planlamakla birlikte, 2014 yılına kadar taşınmalı eğitim uygulamasını azaltarak giderlerin indirilmesini hedeflemektedir (MEB, 2009).

Eğitim temasında bütünleştirilen önerilerden; okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranları, öğle arası dinlenme sürelerinin yerel olarak belirlenmesi, ünite planlarının işlevi, dördüncü ve beşinci sınıfta tüm dersleri sınıf öğretmeninin okutması, ders kitaplarının kalınlığı, iki yarıyılı eğitim süresinin azlığı gibi sorunların tespit edildiği anlaşılmaktadır. Sorun tespit edilen hususlardan ünite planı ile ilgili olan yerine getirilmiş, diğerleri yerine getirilmemiştir. Yerine getirilmeyen önerilerden okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranlarına bakıldığında MEB, Türkiye genelinde okul öncesi eğitimde % 33 olan net okullaşma oranını dezavantajlı çocukları gözeterek, 2014 yılına kadar % 70’in üstüne çıkarmayı planlamaktadır (MEB, 2009). Konya MEM’in hedefi ise (2010), 2009-2010 öğretim yılında % 21 olan oranı 2014 yılına kadar %80’e çıkarmaktır. Bu yönüyle müfettişlerin okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi önerisinin yerine getirilmesi kısa vadede zor görünmektedir. Öğle arası dinlenme sürelerinin yerel olarak belirlenmesi, dördüncü ve beşinci sınıfta tüm dersleri sınıf öğretmeninin okutması, ders kitaplarının kalınlığı, iki yarıyılı eğitim süresinin azlığı gibi tespitler ise gerekçeleri araştırılarak MEB tarafından değerlendirilebilir.

Kurumların fiziki durum ve donanımı temasında yer alan öneriler, ilköğretim okullarının birçoğunda fiziki yetersizliklerin olduğu, yatırımların yeterli araştırma yapılmadan plansız biçimde yapıldığı, yakıt ihtiyaçlarının karşılanmadığı, okullardaki eğitsel araçların dengeli şekilde dağıtılmadığı, tamiratların öğretim yılında yapıldığı, bilgi teknolojisi sınıflarının yetersiz olduğu ve sınıfların kalabalık olduğu sorunlarına dikkat çekmektedir. Rapordan belirlenen sorunların yaygınlığını anlama olanağı yoktur. Ancak, Konya MEM’in (2010), stratejik planından sınıf mevcutlarının ilköğretimde 32, liselerde 24 kişi olduğu ve okulların üçte ikisinin ikili öğretim yaptığı anlaşılmaktadır. Bu plandaki verilere göre, merkez ilçelerin sınıflardaki öğrenci sayıları Karatay’da 39, Meram ve Selçuklu’da 36’dır. Bu bilgidен müfettişlerin raporlarında belirttikleri kalabalık sınıflarla ilgili sorunların daha çok merkez ilçelerde olduğu ve İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün sorunu çözmek için çalıştığı anlaşılmaktadır. Müfettişler 2009 yılında okullardaki eğitsel araçların dengesiz dağıtıldığı tespitini yapmış olmalarına rağmen aynı yıl hazırlanan planda (Konya MEM, 2010), “eğitim araç-gereç ihtiyacı duyan kurumların ihtiyaçlarının giderilmesi” güçlü yön olarak belirtilmiştir. Bu durum Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün ilgili birimleri arasında koordinasyon olmadığını göstermektedir. Müfettişlerin bilgi teknolojisi sınıfları ve müfettişlerinin görüş ve önerileri alınmadan yatırım yapılmaması ile ilgili getirdiği öneriler inceleme yapılan ilk yıllarda getirilip sonrasında getirilmediği için sonraki yıllarda bu sorunların aşıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, okulların yakıt ihtiyaçlarının karşılanması ve okullardaki

tadilat, onarım ve boyama gibi çalışmalarının yaz tatilinde bitirilmesi önerisi eğitim niteliğinin artırılması adına özellikle takip edilmelidir.

Öğretmen yetiştirme temasında bütünleştirilen önerilerden, müfettişlerin yeni atanan öğretmenlerin teorik bilgilerini uygulamaya aktaramamalarını bir sorun olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Gerekçesi yazılmamakla birlikte eğitim akademisinin faaliyete geçirilmesini de öğretmenler için ikinci bir eğitim fırsatı olarak görmektedirler. MEB’de (2009) öğretmenleri daha iyi yetiştirmek için Anadolu öğretmen liselerinin öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına kaynaklık teşkil etme işlevini etkinleştirmeyi planlamaktadır. Müfettişler öğretmenlerin hizmet öncesi yetiştirilmeleriyle ilgili önerilerini 2001-2005 yılları arasında getirmişler, sonrasında getirmemişlerdir. Bu durum 2006 yılından itibaren atanan öğretmenlerin daha yeterli olmasından ya da müfettişlerin gördükleri eksiklikleri raporlarına yazmamalarından kaynaklanabilir.

Ders programları temasında bütünleştirilen önerilerden 2005 yılından itibaren yenilenen ders programlarının uygulanmasında öğretmen kaynaklı sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu Can (2007) ve Rençber’in (2008) gene Konya’da yapıp ulaştığı, müfettişlerin öğretmenleri programların amaç ve vizyonunun benimsenmesi, programlara karşı isteksiz ve önyargılı oldukları, alışılmış uygulamaları devam ettirme isteğinde oldukları şeklinde algıladıkları ve programın yeterince tanıtılmadığını düşündükleri bulgularıyla da örtüşmektedir.

İlköğretim müfettişleri tarafından getirilen bazı öneriler, farklı yıllarda tekrar tekrar getirilmiştir. Buna rağmen üst makam olan İl Millî Eğitim Müdürlüğü veya MEB bu önerilerin büyük bölümünü yerine getirmemiştir. Bu sadece Konya ilköğretim müfettişlerinin karşılaştığı bir sorun değildir (Özdemir, 2001; Söbü, 2005; Terzi, 1996; Ünal, & Kantar, 2011; Yılmaz, 1998). Bu durumun üç nedeni olabilir. Bunlardan birincisi, il millî eğitim müdürlükleri ve MEB’in müfettişlerin Türk eğitim sisteminin kontrol mekanizması olduklarını göz ardı edip, müfettişlerin getirdiği dönütlerden yararlanmayarak eğitim sistemini kapalı sistem olarak çalıştırmalarıdır. İkincisi, ilköğretim müfettişlerinin yazmaları gereken öğretim yılı sonu raporlarının teftiş bölgelerinin eğitim öğretimi ile ilgili olması, eğitim problemleri ve çözüm önerilerini kapsamı gerekirken, raporun, problemler ve somut çözüm önerilerinden ziyade, genel nitelikte öneriler içermesidir. Örneğin müfettişler raporlarında, “İlçe yöneticilerinin öğrenci devamsızlığı konusundaki sorumluluklarını yerine getirmelerinin sağlanması” şeklinde öneri getirdiklerinde yönetici ne yapacağı konusunda tereddütler yaşayabilir. Müfettişler bunun yerine, Konya’da kız çocukların okulu terk etme ve okula gönderilmeme oranlarının yüksekliğinin (Gökşen, Cemalcılar, & Gürlesel, 2008) nedenleri, bu öğrencilerin kimler olduğu ve her öğrenci için alınacak tedbirlerin neler olduğunu yazarlarsa, yönetici ne yapacağı konusunda sorun yaşamaz ve öneri yerine getirilebilir. Üçüncüsü ise, yılsonu raporlarında yapılan önerilerin bir kısmının, denetim sırasındaki tespitlere göre değil, müfettiş görüşü olarak yazılmasıdır. Örneğin, birçok ilköğretim müfettişinin de

itiraz etme olasılığı olan “ilköğretim müfettişlerinin görev yaptığı ildeki çalışma süresini sınırlandıracak değişiklik yapılarak belirlenen süreyi dolduran müfettişlerin zorunlu atamaya tabi tutulması” ya da “ilköğretim okullarında dördüncü sınıftan itibaren branşlaşmaya geçilmesi” önerisi bu türdendir.

Açıklanan nedenlerden dolayı ilköğretim müfettişlerinin araştırma yapma ve rapor yazma yeterliklerinin geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu tespit Atay (1995), Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk’un (1999) müfettişlerin araştırma yeterliklerine yeterince sahip olmadıkları, Arabacı (1995) ve Eyi’nin (2007) eğitim sisteminde karşılaşılan sorunlar ile ilgili olarak araştırma yapmadıkları bulgularıyla da uyumludur. Ancak konuya sadece müfettiş yeterlikleri ile bakmak da yanıltıcı olabilir. Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk (1999) tarafından elde edilen sonuçlara göre, ilköğretim müfettişlerinin araştırma yapabilecekleri uygun bir ortam yoktur. Yukarıda tartışıldığı gibi, getirdiği öneriler yerine getirilmeyen, belki de araştırma yapmanın yararına inanmayan yöneticilerle çalışan müfettişlerin araştırma yapmalarının ve bu yeterliklere sahip olmalarının önemini yitirdiği de söylenebilir.

Sonuç olarak ilköğretim müfettişlerinin öğretim yılı sonu raporlarında Konya ilinin eğitim sorunu olarak belirttikleri hususlar; denetim, personel atama, personel eğitimi, mevzuat, taşınmalı eğitim, eğitim, fiziki durum ve donanım, öğretmen yetiştirme ve öğretim programları temalarında toplanmaktadır. En fazla belirtilen sorunlar, öğretmen atama ve görevlendirmesi ile denetim yapısı ile ilgilidir. Konya ilinin eğitim sorunları Türkiye’nin genel eğitim sorunları ile benzerlik göstermektedir. Üst yöneticiler ilköğretim müfettişlerinin sorunların çözümü için getirdikleri önerileri yerine getirmemektedirler. Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Millî Eğitim Bakanlığı bu yönüyle kapalı sistem özelliği taşımaktadır. Çalışmada Konya ilinin sorunlarının genel olarak ilköğretim kurumlarının denetimini yapan ilköğretim müfettişlerinin yılsonu raporlarına dayalı olarak tespit edilip ortaöğretim kurumlarının denetimini yapan bakanlık müfettişlerinin raporlarının incelenmemesi araştırmanın sınırlılığıdır. Bu sınırlılık ortadan kaldırılarak yapılacak yeni çalışmalar, sorunlar hakkında daha ayrıntılı bilgiler verebilir.

Kaynakça/References

- Akpınar, B., & Aydın, K. (2007). Eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 71-80.
- Aksit, N. (2007). Educational reform in Turkey. *International Journal of Educational Development* (27), 129-137.
- Alacacı, C., & Erbaş, A. K. (2010). Unpacking the inequality among Turkish schools: Findings from PISA 2006. *International Journal of Educational Development* (30), 182-192.

- Altun, S. A., & Memişoğlu, S. P. (2010). İlköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşleri. 9(2), 643-657. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>, 23/03/2010 tarihinde alındı.
- Arabacı, İ. B. (1995). *İlköğretim müfettişlerinin denetim ilkeleri konusundaki yeterlikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atay, K. (1996). İlköğretim müfettişlerinin yeterlikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (5), 25-38.
- Aydın, M. (1986). *Çağdaş eğitim denetimi* (2.b.). Ankara: IM Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık A.Ş.
- Bakış, O., Levent, H., İnsel, A., & Polat, S. (2009). *Türkiye’de eğitime erişimin belirleyicileri. türkiye’de eğitimde eşitliğin geliştirilmesi için verilere dayalı savunu projesi araştırma raporu*. <http://www.erg.sabanciuniv.edu>, 10/10/2010 tarihinde alındı.
- Bays, D. A. (2001). *Supervision of special education instruction in rural public school district: A grounded theory*. Yayınlanmamış doktora tezi, Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Bursalıoğlu, Z. (1982). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (6. b.). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Can, N. (2007). İlköğretim okulu yöneticisinin bir öğretim lideri olarak yeni öğretim programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasındaki yeterliliği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(2), 228-244.
- Daresh, J. (1989). *Supervision as a proactive process*. White Plains, NY: Longman.
- Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası (EğitimİŞ). (2010). 5 Ekim dünya öğretmenler günü kutlu olsun. <http://www.egitimis.org.tr/?sayfa=haber&id=1010>, 15/10/2010 tarihinde alındı.
- Eğitimde eşitlik politika analizi ve öneriler*. (Şubat 2009). www.erg.sabanciuniv.edu, 10/10/2010 C
- Erol, A. E. (2008). *İlköğretim müfettişlerinin takım halinde çalışma becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eyi, T. (2006). *İlköğretim müfettişlerinin araştırma görevlerini gerçekleştirmelerine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2004). *Supervision and instructional leadership: a development approach* (6th ed. b.). Boston: Allyn and Bacon.
- Gordon, S. P. (1991). Participatory supervision: Wave of the future or oxymoron? . *Education*, 111 (4), 501-509.

- Gökşen, F., Cemalcılar, Z., & Gürlelel, C. F. (2008). *Türkiye’de ilköğretim okullarında okulu terk ve izlenmesi ile önlenmesine yönelik politikalar*. www.erg.sabanciuniv.edu, 10/10/2010 tarihinde alındı.
- Gün, F. (1989). *İlköğretim denetçilerinin soruşturma rollerinin rehberlik rollerini etkilemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, N. (2001). *İlköğretim denetçilerinin ilköğretim denetimindeki rol çatışmaları hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gür, B. S., & Çelik, Z. (2009). Türkiye’de millî eğitim sistemi: Yapısal sorunlar ve öneriler. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı* (1).
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2009). *Eğitim yönetimi: teori, araştırma ve uygulama*. (S.Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü, (tarihsiz). <http://istanbul.meb.gov.tr/Bolum/Icerik/Teftis/208/Mufettislerimiz.aspx>, 05/05/2010 tarihinde alındı.
- Kayıkçı, K. (2005). *Millî Eğitim Bakanlığı denetmenlerinin denetim alt sisteminin yapısal sorunlarına ilişkin algıları ve iş doyumu düzeyleri*. Ankara: Tem-Sen Yayınları, No: 6.
- Koçberber, G., & Kazancı, L. B. (2010). İlköğretim olanaklarındaki farklılıkların incelenmesinde yeni bir yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (38), 165-176.
- Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü [Konya İl MEM]. (2010). Konya İl Mili Eğitim Müdürlüğü Stratejik Plan: 2010-2014., <http://konya.meb.gov.tr/duyuru2010/mart01strplan.pdf>, 15/10/2010 tarihinde alındı.
- Korkmaz, İ. (2005). İlköğretim okullarının karşılaştıkları finansman sorunları . *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (14), 429-434.
- Köklü, M. (1996). Etkili denetim . *Eğitim Yönetimi*, 2(2), 259-268.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Çokluk, Ö. (1999). İlköğretim müfettişlerinin araştırma yeterlikleri ve araştırma eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 5(19), 325-339.
- Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş kurulu Tüzüğü [MEB]. (19.02.1993). Resmi Gazete: 21501.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği[MEB]. (13.08.1999). Resmi Gazete, Sayı: 23785.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi[MEB]. (2001). Tebliğler Dergisi, Sayı: 2521.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). *Millî Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı*. <http://www.meb.gov.tr>, 15/01/2010 tarihinde alındı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (Şubat, 2010a). *Millî Eğitim Bakanlığı iç denetim birimi başkanlığı 2009 yılı faaliyet raporu*. <http://www.meb.gov.tr>, 15/07/2010 tarihinde alındı.

- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun [MEB]. (13 Haziran 2010b). Resmi Gazete, Sayı: 27610.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (21.09.2010c). Personel Genel Müdürlüğü, Sayı, 469/58863.
- Özdemir, T. (2001). *Çağdaş ve demokratik eğitimde teftiş*. Yayımlanmamış doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Öztürk, H. İ. (1990). *İlköğretimde ilköğretim müfettişlerinin rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Plunkett, W. R. (1992). *Supervision: The direction of people at work*. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Rençber, İ. (2008). *Yeni ilköğretim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin müfettiş, yönetici ve öğretmen görüşleri (Konya ili Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sağ, R., Savaş, B., & Sezer, R. (2009). Burdur'daki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin özellikleri, sorunları ve ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 37-56.
- Scott, D., & Morrison, M. (2005). *Key ideas in educational research*. London: Continuum International Publishing.
- Smits, J., & Hoşgör, A. G. (2006). Effects of family background characteristics on educational participation in Turkey. *International Journal of Educational Development* (26), 545-560.
- Söbü, A. (2005). *İlköğretim müfettişlerinin sorunları (IV. Hizmet bölgesi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17). <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=17>, 15/04/2009 tarihinde alındı.
- Sullivan, S., & Glanz, J. (2000). *Supervision that improves teaching: strategies and techniques* (2. b.). California: Corwin Press.
- Taşar, H. (2000). *İlköğretim müfettişlerinin rehberlik görevlerine ilişkin sorunları (Gaziantep ve Adıyaman İlleri Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Terzi, A. R. (1996). *İlköğretim müfettişlerinin teftiş sorunları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, A., & Gürsel, M. (2007). İlköğretim denetçilerinin öğrenen organizasyon yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (18), 463-482.
- Ünal, A., & Kantar, Ş. (2011). İlköğretim denetçi yardımcılarının sorunları. *İlköğretim Online*, 10(1), 180-196. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis* (2nd ed b.). CA: Newbury Park.

Ali Ünal, Mustafa Yavuz & Ercan Küçükler

- Yavuz, M. (2010). Effectiveness of supervisions conducted by primary education supervisors according to school principals' evaluations . *The Journal of Educational Research* , 103(6), 371-378.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (1998). *İlköğretim okullarında ders teftişinde karşılaşılan sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zoraloğlu, Y. R., Şahin, İ., & Fırat, N. Ş. (2005). İlköğretim okullarında kaynak sorunu. *Eğitim Bilim Toplum* , 3(12), 86-101.

İletişim/Correspondence:

Yrd. Doç. Dr. Ali Ünal
Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
Meram/Konya
e-posta:aliunal@selcuk.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Yavuz
Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
Meram/Konya
e-posta:mustafaya2002@hotmail.com

Ercan Küçükler
İl Millî Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişi
Konya
e-posta:ercankucukler@hotmail.com

Received: 14/08/2010
Revision received: 30/10/2010
Second revision received: 02/04/2011
Approved: 02/04/2011